

จริยธรรมในมนุษย์กับการวิจัยทางการศึกษา Ethics in Human Research and Educational Research

สุวดี อุปปินใจ | Suwadee Ouppinjai

¹หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

¹Doctor of Education Program, Educational Administration Program,
Corresponding author e-mail: suwadee123@gmail.com

(Received : 2021-01-22, Revised : 2021-03-25, Accepted : 2021-04-11)

บทคัดย่อ

การวิจัยในมนุษย์มีความเสี่ยงและอาจมีผลกระทบต่อบุคคลที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งความเสี่ยงดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยตรงต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก หรืออาจส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพ ความเป็นอยู่ สถานภาพทางสังคมหรือชุมชน จึงเป็นหน้าที่ของนักวิจัยที่จะต้องกำหนดวิธีการวิจัยที่ชัดเจนเป็นระบบ ภายใต้กรอบของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมทั่วไป เป็นที่ยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติสากล ซึ่งกำหนดหลักการสำคัญสามประการ ประกอบด้วย หลักความเคารพในบุคคล หลักคุณประโยชน์ไม่เป็นโทษ และหลักความยุติธรรม ซึ่งหลักการทั้งสามมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ซึ่งเป็นอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการวิจัย และต้องดำเนินการระบวนการวิจัยตามแผนการวิจัยที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด เพื่อให้โครงการวิจัยเป็นไปตามหลักจริยธรรมที่ดีและมีความน่าเชื่อถือทางวิชาการ

การขอรับรองจริยธรรมการวิจัยต่อคณะกรรมการวิจัยมนุษย์ สำหรับนักวิจัยทางการศึกษาแสดงถึงความตระหนักและให้ความเคารพในเรื่องของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เป็นอย่างดี สามารถนำหลักการดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปตามหลักจริยธรรมพื้นฐานนำไปสู่การนำเสนอโครงการวิจัยของนักวิจัย เพื่อขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ได้อย่างถูกต้อง ขอบด้วยเหตุผลทางจริยธรรม และมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ อันจะส่งผลให้งานวิจัยนั้นมีความน่าเชื่อถือและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้รับการปกป้องสิทธิและความเป็นอยู่ที่ดีตลอดโครงการวิจัย

คำสำคัญ: การวิจัย; การวิจัยทางการศึกษา; การวิจัยในมนุษย์; จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ABSTRACT

Human research is risky and may affect individuals participating in research projects, which may directly affect the body, mind, emotion and feeling or possibly indirectly affecting welfare, well-being. Therefore, it is the duty of researchers to establish a clear and systemic method of research under Ethics in Human Research which is an ethical principle. It is recognized and adhered to as a universal practice which defines three key principles as follow: Respect for person, Beneficence and Non-Maleficence and Justice. These three principles are aimed at protecting the rights and well-being of human beings who are volunteers participating in research projects and must carry out research processes in accordance with strictly defined research plans in order to ensure that research projects are ethically compliant and academically reliable.

The request for ethics certification to the Human Research Committee for educational researchers shows great awareness and respect for human research ethics. Such

principles can be used as a way to conduct research correctly and in accordance with Ethical Principles. This led to researchers presenting research protocols to properly certify human research ethics, prefer ethical reasons, and be academically accurate, resulting in reliable research and participants protecting their rights and well-being throughout the research project.

Keywords: Research; Educational research; Human research; Ethnics in human research

บทนำ

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เป็นหลักจริยธรรมทั่วไป (Ethical Principles) เป็นที่ยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติสากล ซึ่งกำหนดหลักการสำคัญสามประการ ประกอบด้วย หลักความเคารพในบุคคล (Respect for Person) หลักคุณประโยชน์ไม่เป็นโทษ (Beneficence and Non-Maleficence) และหลักความยุติธรรม (Justice) ซึ่งหลักการทั้งสามมี วัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ซึ่งเป็นอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการวิจัย จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มีฐานะเป็นหลักจริยธรรมทั่วไป (Ethical Principles) ซึ่งมีผลให้โครงการวิจัยที่มีมนุษย์เป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยจะต้องผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Ethic Committee) ประจำสถาบัน

การวิจัยในมนุษย์ย่อมมีความเสี่ยงและอาจมีผลกระทบต่อบุคคลที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งความเสี่ยงดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยตรงต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก หรืออาจส่งผล กระทบทางอ้อมต่อสวัสดิภาพ ความเป็นอยู่ สถานภาพทางสังคม หรือชุมชน จึงเป็นหน้าที่ของ นักวิจัยที่จะต้องกำหนดวิธีการวิจัยที่ชัดเจนเป็นระบบ ภายใต้กรอบของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และนักวิจัยต้องดำเนินการระบวนการวิจัยตามแผนการวิจัยที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด เพื่อให้โครงการวิจัยเป็นไปตามหลักจริยธรรมที่ดีและมีความน่าเชื่อถือทางวิชาการ

การขอรับรองจริยธรรมการวิจัยต่อคณะกรรมการวิจัย เป็นเรื่องที่ไม่คุ้นเคยสำหรับนักวิจัยทางการศึกษา สถานที่สำหรับยื่นเอกสารรับรองจริยธรรมในมนุษย์ เอกสารที่ใช้ยื่นจำนวนมากต้องเลือกเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทางการศึกษา การยื่นเอกสารอาจไม่ครบถ้วน ต้องเลือกแบบเฉพาะที่วิจัยทางการศึกษาต้องใช้ในการยื่น การกรอกข้อมูลมีตัวอย่างที่เป็นภาษาทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ แต่นักวิจัยทางการศึกษาต้องนำเสนอข้อมูลเป็นภาษาทางการศึกษา ดังนั้นเมื่อยื่นเอกสารดังกล่าวครบถ้วนแต่รายละเอียดของเอกสารนั้นไม่สมบูรณ์ จึงต้องกลับมาแก้ไข และเมื่อยื่นไปอาจไม่ผ่านซึ่งอาจมาจากโครงงานวิจัยที่อธิบายรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ไม่ชัดเจน ส่งผลให้คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ที่ทำหน้าที่พิจารณาโครงการวิจัยไม่สามารถพิจารณาความเสี่ยงหรือ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้ และยังพบอีกว่าเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ แบบสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น ยังไม่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) จากผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งยังปรากฏด้วยว่าผู้วิจัยไม่นำเครื่องมือเหล่านั้นไปทดลองใช้ (Tryout) ส่งผลให้คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ไม่สามารถพิจารณาและประเมินความเสี่ยงของเครื่องมือดังกล่าวได้ซึ่งกรณีดังกล่าวมานี้ นับว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อนักวิจัยที่ยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นภาระของนักวิจัยที่จะต้องกลับไปแก้ไขเอกสารเหล่านั้น เพื่อนำโครงการวิจัยมาเสนอขอรับการพิจารณาใหม่ หรือแก้ไขเอกสารเหล่านั้นให้เรียบร้อย เพื่อรับรองโครงการวิจัยในภายหลัง ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ย่อมส่งผลให้นักวิจัยไม่สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลได้ หรือทำให้การเก็บข้อมูลล่าช้าออกไป

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้น เป็นตัวอย่าง ที่ผู้เขียนพบจากการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ จะไม่เกิดขึ้นเลย หากนักวิจัยตระหนัก ให้ความสำคัญ รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดความรู้ และความเข้าใจในเรื่องของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์อย่างถูกต้องและเพียงพอ บทความวิชาการนี้ จึงต้องการนำเสนอความเป็นมาของจริยธรรมการวิจัยสากล และ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ตามวิธีดำเนินการมาตรฐาน ด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Standard Operating Procedures) อันจะเป็นประโยชน์แก่นักวิจัยด้านการศึกษาต่อไป

ความสำคัญของจริยธรรมในมนุษย์กับการวิจัยทางการศึกษา

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เป็น กติกา กฎ เกณฑ์ระเบียบปฏิบัติที่มีไว้เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการทำวิจัยที่เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยผู้ที่มีความเสี่ยงจะได้รับผลกระทบในทางลบ จะได้รับการพิทักษ์สิทธิและสวัสดิภาพ จริยธรรมคือสิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องมีความรับผิดชอบและทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง ด้วยใจ ไม่ใช่ถูกบังคับ (พรรณแข มไหสวริยะ และ ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต 2563)

นักวิจัยทางการศึกษาจึงต้องตระหนักและให้ความเคารพในเรื่องของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่นักวิจัยจะได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นไปตามหลักจริยธรรมพื้นฐาน (Ethical Principles) การนำเสนอโครงการวิจัย (Research Protocol) เพื่อขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ได้อย่างถูกต้อง ขอบด้วยเหตุผลทางจริยธรรม มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ อันจะส่งผลให้งานวิจัยนั้นมีความน่าเชื่อถือ และผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้รับการปกป้องสิทธิและมีความเป็นอยู่ที่ดีตลอดโครงการวิจัย

จากประสบการณ์ที่ผู้เขียนในฐานะอาจารย์มหาวิทยาลัย การปฏิบัติงานตามภาระงานด้านการวิจัย สิ่งที่ต้องทำคือศึกษาข้อมูลและเกณฑ์ในการทำวิจัย การขอทุนวิจัย การตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสาร ตลอดจนการใช้ผลงานวิจัยซึ่งเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งผู้เขียนพบว่าการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ผู้ให้ทุนวิจัยบางทุนได้กำหนดให้การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เป็นเงื่อนไข และเป็นหลักเกณฑ์พิจารณาให้ทุนสนับสนุนการวิจัยด้วย การตอบรับการตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารวิชาการ และการขอตำแหน่งทางวิชาการซึ่งเริ่มใช้ในประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรง ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนพิเศษ 265 ง 31 ตุลาคม 2560) และในประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรง ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ในข้อ 5.1.4 (6) หากผลงานทางวิชาการมีการใช้ข้อมูลจากการทำวิจัยในคนหรือสัตว์ ผู้ขอดำรงตำแหน่งจะต้องยื่นหลักฐานแสดงการอนุญาต จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสถาบันที่มีการดำเนินการ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 147 ง 23 มิถุนายน 2563) เช่นกัน จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จึงเป็นเรื่องสำคัญที่นักวิจัยจะต้องตระหนัก ให้ความสำคัญต่อจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และและการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

กลไกและกระบวนการดำเนินงานจริยธรรมวิจัยในมนุษย์

จริยธรรมวิจัยในมนุษย์มีกลไกและกระบวนการดำเนินงานจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ (พรรณแข มไหสวริยะ และ ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต 2563) มีผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการวิจัยในคนนั้น ได้แก่ 1) นักวิจัย

หรือที่เรียกว่าผู้วิจัย 2) ผู้เข้าร่วมวิจัยซึ่งเป็นประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล 3) ผู้ให้ทุน 4) คณะสถาบันองค์กรที่เกี่ยวข้องคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ และ 5) หน่วยงานรัฐที่มีอำนาจในการกำกับดูแล เช่น สมาคมวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นต้น

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หน้าที่หลักของคณะกรรมการคือการพิจารณาความเหมาะสมของโครงการวิจัยรวมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงทางด้านระเบียบวิธีวิจัยและด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ให้การรับรองโครงการวิจัยที่เหมาะสมก่อนดำเนินการวิจัยติดตามความก้าวหน้าของโครงการวิจัยไปจนกว่าจะสิ้นสุดการวิจัยและยังคงดูแลไปจนกระทั่งปิดโครงการแล้ว 3 ปี รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้วิจัยและประสานงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือ เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน (เอกสารของโครงการวิจัย และรายงานการประชุมคณะกรรมการฯ) ไว้เป็นหลักฐาน

การพิจารณาโครงการวิจัยก่อนให้การรับรอง คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จะพิจารณาโครงการวิจัยก่อนให้การรับรอง ในด้านการออกแบบวิธีการวิจัย (Research Design) สามารถตอบโจทย์คำถามการวิจัยได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรที่เหมาะสมกับระเบียบวิธีวิจัย กำหนดเกณฑ์การเข้าและการคัดออกที่เหมาะสม ไม่รับผู้ที่อาจเกิดอันตรายจากการเข้าร่วมการวิจัย การแจกแจงผู้เข้าร่วมการวิจัยเข้าแต่ละกลุ่ม (Subject allocations) หากมีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ได้รับกระบวนการที่แตกต่างกัน มีกระบวนการติดตามดูแลผู้เข้าร่วมวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยที่มีความเสี่ยงจะต้องตั้งเกณฑ์การยุติเป็นรายบุคคล และยุติทั้งโครงการ

ประเด็นในการพิจารณาโครงการวิจัย ดังนี้ 1) โครงร่างการวิจัยโครงร่างการวิจัยต้องถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย มีประโยชน์ คุ่มค่า และระบุความเสี่ยง 2) การพิทักษ์สิทธิและสวัสดิการของผู้เข้าร่วมการวิจัยวิธีการเชิญชวนและขอความยินยอมการดูแลอาสาสมัครที่มีความเสี่ยง 3) ความเหมาะสมของสถานที่วิจัย การช่วยเหลือจากเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ มีความเสี่ยงน้อย 4) ความเหมาะสมของผู้วิจัยคุณสมบัติประสบการณ์และที่ปรึกษา

โครงการวิจัยบางโครงการเป็นโครงการวิจัยที่มีความเสี่ยงทางด้านจริยธรรมวิจัยในระดับต่าง ๆ โครงการวิจัยที่มีลักษณะไม่เข้าข่ายต้องขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ แต่ผู้วิจัยควรส่งให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาและลงความเห็น ส่วนใหญ่ประธานและเลขานุการหรือกรรมการที่ได้รับมอบหมาย หากพิจารณาเอกสารทั้งหมดแล้วเห็นสมควรทางคณะกรรมการจะออกเอกสารรับรองภายในระยะเวลารวดเร็วเช่น 2 สัปดาห์หลังจากที่ได้รับเรื่องและจะนำไปแจ้งเพื่อทราบในที่ประชุมของคณะกรรมการในการประชุมครั้งถัดไป (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

กระบวนการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ ด้วยที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายไม่มีคณะกรรมการพิจารณารับรองจริยธรรมในมนุษย์ และในจังหวัดเชียงรายมีสำนักงาน**คณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์**ไม่ก็แห่ง ผู้เขียนจึงศึกษาและหาข้อมูลและได้ยื่นขอเอกสารรับรองจริยธรรมในมนุษย์กับสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย กระบวนการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ของสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย โดยรวมใช้เวลาประมาณ 1 เดือน ดังนี้

กระบวนการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สสจ.เชียงราย

ลำดับ	งาน	รายละเอียด กิจกรรม/ขั้นตอน	ระยะเวลา	ท้วงเวลา	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
๑	การขอพิจารณาจริยธรรมงานวิจัยในคน	รับ-ตรวจสอบ-ส่งเอกสารที่ขอขึ้นรับรองจริยธรรมให้แก่คณะกรรมการฯ/ผู้วิจัย		ทุกสัปดาห์แรกของเดือน	- เอกสารขออนำส่งโครงการ/เอกสารโครงการวิจัย(Protocol)/แบบบันทึกข้อมูลการวิจัย(เครื่องมือวิจัย)/เอกสารคำชี้แจงอาสาสมัคร/เอกสารแสดงความยินยอมฯ	จะติดต่อบริษัทงานวิจัยประจำเดือนทุกสัปดาห์แรกของเดือน
		- รับโครงการวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	๗ วันแรกของเดือน			
		- ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร	๓ วัน			
		- บันทึกวันที่รับโครงการวิจัย/แจ้งกลับผู้วิจัยที่กรณีเอกสารไม่ถูกต้อง	๑ วัน			
		- คัดกรองโครงการวิจัยเพื่อแบ่งประเภทการพิจารณา(แบบเร่งด่วน/แบบยกเว้น/แบบเต็ม)	๓ วัน			
		- จัดส่งเอกสารให้คณะกรรมการผู้พิจารณาโครงการวิจัย เพื่อพิจารณา	๑๕ วัน	ทุกสัปดาห์ที่ ๒-๓ ของเดือน	*หากผู้วิจัยส่งข้อแก้ไขไม่ทันรอบการประชุมเพื่อขอมติจะถือว่าเป็นการเข้ารอบพิจารณาของเดือนถัดไป	
		- ประสานงานระหว่างกรรมการฯและผู้วิจัยกรณีมีการแก้ไขเอกสารงานวิจัย				
- นำผลการพิจารณาโครงการวิจัย เข้าขอมติในที่ประชุมคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สสจ.เชียงราย โดยดำเนินการประชุมภายในระยะเวลาดังกล่าว และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้วิจัย	๘ วัน	สัปดาห์สุดท้ายของเดือน				

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย กระทรวงสาธารณสุข, 2563

ข้อพึงปฏิบัติสำหรับนักวิจัย

นักวิจัยควรทราบถึงข้อพึงปฏิบัติสำหรับการขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์ เพื่อเตรียมโครงการวิจัยอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย คำนึงถึงผู้ร่วมเข้าร่วมวิจัย โดยเตรียมการอย่างเหมาะสมสำหรับกระบวนการคัดเลือก การขอความยินยอม การรักษาความลับ การรับผิดชอบไม่ให้เกิดความเสี่ยงหรืออันตรายต่อผู้เข้าร่วมวิจัย มีวิธีการจัดการต่อกระบวนการวิจัยที่ไม่กระทบต่อผลประโยชน์ของผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างเหมาะสม มีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและสามารถคุ้มครองผู้เข้าร่วมวิจัย และอย่าลืมว่านักวิจัยเองก็ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและการปกป้องที่อาจเกิดขึ้นกับตัวนักวิจัยเองด้วยเช่นกัน ความตระหนักและหลีกเลี่ยงการประพฤติดิจรรยาบรรณวิชาชีพนักวิจัย และหลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน

นักวิจัยจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักว่าจริยธรรมในมนุษย์มีความสำคัญ ดังนั้นง่ายที่สุดคือการเข้ารับการอบรมจริยธรรมในมนุษย์ ผู้เขียนเข้ารับการอบรมจาก ศ.พญ.พรรณแห่ม ไทสวริยะ และ รศ.ดร.ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต เมื่อปี พ.ศ. 2563 การอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ครั้งนั้นทำให้เกิดแนวคิด และความห่วงใย นักวิจัยที่ทำวิจัยทางการศึกษาและการบริหารการศึกษา เพราะการอบรมจริยธรรมในมนุษย์ไม่ได้มีการบังคับให้อบรม และเมื่อก่อนการขอจริยธรรมในมนุษย์ ไม่มีแบบฟอร์มการประเมินตนเองโดยผู้วิจัย (Self-Assessment Form for PI) และไม่เคยถามว่า ท่านมีหรือไม่มี วุฒิบัตรการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (หากเป็นทำ Clinical Trials PI ต้องมี GCP Training) แต่ตามเอกสารในแบบใหม่ของปีนี้ได้ถามข้อนี้ ผู้เขียนได้อบรมจริยธรรมในมนุษย์ จึงสามารถกรอกข้อมูลได้ว่ามี ซึ่งเป็นประเด็นหนึ่งในการพิจารณามีของคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ในการรับรองจริยธรรมการวิจัยให้กับนักวิจัย ว่านักวิจัยจะมีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสำคัญ ต่อหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ หลักการเคารพในความเป็นมนุษย์ (Respect for Person) หลักคุณประโยชน์ไม่เป็นโทษ (Beneficence and Non-Maleficence) และหลักความยุติธรรม (Justice) และสามารถปฏิบัติได้ตามหลักการนี้ได้เพื่อคุ้มครองสิทธิและปกป้องอันตรายให้กับผู้ร่วมในโครงการวิจัย ซึ่งอาจเข้าใจว่าการวิจัยทางการศึกษาไม่มีความเสี่ยง ใน

ความเป็นจริงอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อจิตใจ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงอันตรายทางกฎหมาย เช่น อาจถูกจับกุมหรือถูกตีตราจากสังคม เป็นต้น ซึ่งประเด็นเหล่านี้มักพบในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารสำหรับการขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์

การขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ นักวิจัยที่ทำวิจัยทางด้านการศึกษ บางส่วนที่ยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เนื่องจากจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ยังเป็นเรื่องแปลกใหม่สำหรับนักวิจัยด้านการศึกษา และนักวิจัยด้านการศึกษามักเข้าใจผิดว่าจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เป็นเรื่องของการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ที่มีการทดลองในมนุษย์ เท่านั้น ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการวิจัยด้านการศึกษาแต่อย่างใดเลย ส่งผลให้นักวิจัยด้านการศึกษาละเลย เพิกเฉย ต่อการสร้างความรู้และความเข้าใจในเรื่องของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สิ่งหนึ่งที่มีปัญหามากและเมื่อเห็นก็ไม่คิดว่าจะเกี่ยวข้องกับเราคือ เอกสารที่ใช้ในการขอยื่นการรับรองจริยธรรมในมนุษย์ เอกสารที่นักวิจัยต้องเตรียมความพร้อมสำหรับการขอจริยธรรมในมนุษย์ เอกสารยื่นขอรับรองการวิจัยทางการศึกษา มีเอกสารสำคัญ เช่น แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้รับการวิจัย (Information sheet for research participant) เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย (Informed Consent Form) แบบฟอร์มการประเมินตนเองโดยผู้วิจัย (Self-Assessment Form for PI) แบบฟอร์มเปิดเผยการมีผลประโยชน์ทับซ้อนและทุนวิจัย (Conflict of Interests and Funding Form) และแบบยื่นขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย (Submission form for Ethical Review) อธิบายความสำคัญและวิธีการกรอกข้อมูล ในเอกสารแบบยื่นที่ผู้วิจัยทางการศึกษาต้องเขียนและบางครั้งตัวอย่างที่ได้มาจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ที่ขอยื่นเอกสารเป็นภาษาทางวิทยาศาสตร์สุภาพ ทำให้เราสับสน จึงต้องตั้งสติ พิจารณา และเขียน โดยมีวิธีการเขียน ดังนี้

1. แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เป็นรายละเอียดของโครงการวิจัย (Research Protocol) โครงการวิจัยเพื่อเสนอขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์นั้น ผู้วิจัยควรที่จะเรียบเรียงวิธีดำเนินการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าโครงการวิจัยดังกล่าวชอบด้วยเหตุผลทางจริยธรรมและมีความถูกต้องทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักจริยธรรมทั่วไป เนื้อหาและรายละเอียด ที่นำเสนอต้องเพียงพอและมีความสมบูรณ์ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้ผู้วิจัยย่อคำคัดลอกข้อมูลจากโครงร่างการวิจัย (Proposal) มาวางไว้ (Copy-Paste) ในเอกสารโครงการวิจัยที่เสนอขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยจะต้องอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ครบถ้วนและชัดเจน และต้องอธิบาย รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยโดยละเอียด ซึ่งผู้วิจัยต้องระบุว่าใครคือผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย มีผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยจำนวนกี่คน และจะใช้สถานที่ใดในการเก็บข้อมูล นอกจากนั้น ผู้วิจัยจะต้องอธิบายวิธีการได้มา และวิธีการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้ง เกณฑ์การคัดเข้าและเกณฑ์การคัดออกจากโครงการวิจัย (Inclusion-Exclusion Criteria) โดยละเอียด

นอกจากนั้น ผู้วิจัยควรระบุเพิ่มเติมถึงเกณฑ์การคัดเข้าและเกณฑ์ในการคัดออก โดยละเอียดด้วย ตัวอย่างเกณฑ์คัดเข้า เช่น กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นผู้ปกครองนักเรียนในสังคมพหุวัฒนธรรม ตัวอย่างเกณฑ์การคัดออก เช่น ผู้ปกครอง ที่ไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ เป็นต้น กระบวนการที่เขียนอธิบายมาในส่วนนี้เป็นเพียงวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น เมื่อผู้วิจัยระบุวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยก็ต้องระบุวิธีการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการให้เป็นไป

ตามหลักการเคารพซึ่งบุคคล (Respect for Person) กล่าวคือ การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการเข้าถึงโดยเคารพสิทธิและความเป็นส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ไม่ใช่ใช้บังคับ โน้มน้าว ชักจูง และต้องให้กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งวิธีการเข้าถึงกลุ่ม ตัวอย่างที่เหมาะสม คือ การประกาศรับสมัครหรือให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยเป็นผู้ติดต่อหาทางหรือเชิญชวนกลุ่ม ตัวอย่างให้เข้าร่วมโครงการวิจัย นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังต้อง อธิบายวิธีดำเนินการวิจัย และกระบวนการเก็บ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยโดยละเอียด ตัวอย่างรายละเอียดที่ต้องระบุใน โครงการวิจัย เช่น โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยจะทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) จากเอกสาร ทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่างซึ่ง ประกอบด้วยผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง โดยใช้เวลาสัมภาษณ์อย่างน้อย 20 นาที โดยสถานที่ในการสัมภาษณ์นั้นจะกระทำในสถานที่ที่เป็นส่วนตัว ไม่มีบุคคลภายนอกเข้ามารวบรวม ระหว่างการสัมภาษณ์ และขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ สามารถปฏิเสธการบันทึกเสียงได้ตลอดระยะเวลาที่มีการสัมภาษณ์

รายละเอียดอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยจะต้องเขียนอธิบายใน โครงการวิจัย คือ การชี้แจง ความเสี่ยง (Risk) หรืออันตราย (Harm) ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งอาจเป็น ความเสี่ยงหรืออันตรายต่อร่างกาย สภาพจิตใจ อารมณ์ สถานภาพทางสังคม การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ ชื่อเสียงของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และยิ่งรวมถึงความเสี่ยงหรืออันตรายต่อชุมชนด้วยเช่นกัน สำหรับ ประเด็นด้านความเสี่ยงและอันตราย ผู้วิจัยจะต้องวิเคราะห์โอกาสและแนวโน้ม ที่จะเกิดเหตุการณ์ใน ลักษณะนี้อย่างรอบคอบ ซึ่งมักปรากฏให้เห็นว่า ผู้วิจัยไม่เอาใจใส่ในเรื่อง ดังกล่าว หรืออาจไม่เข้าใจว่าต้อง เขียนอย่างไรเนื่องจากมองไม่เห็นความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยทางการศึกษา โดยไม่ระบุความเสี่ยงลงไป ในเอกสาร ระบุไม่ได้ว่ามีแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขเมื่อมีเหตุการณ์ ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นระหว่าง ดำเนินการวิจัยอย่างไร ทำให้ขาดความสมบูรณ์ ขาดความชัดเจน มีเนื้อหาไม่เพียงพอ ส่งผลให้ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ไม่มีข้อมูลที่เพียงพอ สำหรับวิเคราะห์ความเสี่ยงหรือผลกระทบที่ อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้ หรือก่อนยื่นเอกสาร ผู้วิจัยอาจต้องกลับมาแก้ไขอีกครั้งก่อนส่ง แต่ หากเขียนได้ชัดเจนจะทำให้การกรอกข้อมูลในเอกสารแบบอื่น ๆ ได้ดีขึ้น

2. เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้รับการวิจัย (Information sheet for research participant) เป็นเอกสารที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเอกสารนี้ผู้วิจัยจะต้องนำไปชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย อธิบายเพื่อให้ได้พิจารณา ก่อนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยเอกสารชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ที่กระชับเข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่เหมาะสมต่อการสื่อสารไปยังผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย หลีกเลี่ยง การใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ หรือคำศัพท์ทางวิชาการ และควรนำเสนอแบบเป็นความเรียง รายละเอียดที่สำคัญในเอกสาร ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยหรือชุมชนจะ ได้รับ จากการเข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งอาจเป็นประโยชน์โดยตรงหรือเป็นประโยชน์โดยอ้อมก็ได้ เช่น แจ้ง ผลการวิจัยให้ทราบ คืนประโยชน์ให้ชุมชน นอกจากนั้น เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้รับการวิจัยจะต้อง ระบุรายละเอียดในสิ่งที่ผู้เข้าร่วม โครงการวิจัยต้องปฏิบัติหรือถูกกระทำเมื่อสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย แล้ว เช่น เมื่อท่านเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว ท่านจะต้องตอบแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ใช้เวลาในการ ตอบ แบบสอบถามประมาณ 40-60 นาที เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วขอให้ท่านเก็บแบบสอบถาม ใส่ ในซองที่เตรียมไว้ให้พร้อมทั้งปิดผนึกและส่งคืนกับมือของผู้วิจัย หรือเมื่อท่านสมัครใจเข้าร่วม โครงการวิจัย แล้ว ท่านจะถูกสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเวลา 20-30 นาที ระหว่างการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกภาพ

และเสี่ยงขณะที่ดำเนินการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ท่านมีสิทธิปฏิเสธการบันทึกภาพและเสียงได้ตลอดเวลาที่ดำเนินการสัมภาษณ์ หรือปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้เมื่อต้องการ เป็นต้น

ทั้งนี้หากปรากฏว่าโครงการวิจัยมีความเสี่ยงหรืออาจเกิดผลกระทบใด ๆ ต่อผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องชี้แจงความเสี่ยงและผลกระทบดังกล่าวลงในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยโดยละเอียด พร้อมทั้งอธิบายวิธีการในการป้องกันความเสี่ยงดังกล่าว และอธิบาย ด้วยว่าหากเกิดความเสียหายหรือผลกระทบดังกล่าวขึ้นผู้วิจัยจะมีวิธีการแก้ไขและเยียวยา ความเสียหายให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยอย่างไร เช่น การเขียนความเสี่ยงในวิจัยทางการศึกษาเป็นการเขียนที่ค่อนข้างยากไม่เหมือนความเสี่ยงต่อร่างกายซึ่งประเมินได้ง่าย ความเสี่ยงต่อจิตใจประเมินได้ยาก ความเสี่ยงที่มักจะถูกกลืน เช่น ความเสี่ยงต่อสถานภาพทางสังคม การเสียหน้า ความเสี่ยงต่อผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ มาตรการในการลดความเสี่ยงคือนักวิจัยจะต้องมีการวางแผนการวิจัยอย่างรอบคอบรัดกุมและคิดว่าคนที่เรารักกำลังจะมาเข้าร่วมการวิจัย การคำนวณขนาดตัวอย่างให้พอเหมาะ การเฝ้าระวังติดตามเป็นระยะ เพื่อยุติการวิจัยได้ก่อนเกิดอันตราย รวมทั้งตั้งเกณฑ์การยุติการวิจัยเป็นรายบุคคลและยุติทั้งโครงการ โดยเฉพาะโครงการวิจัยที่มีความเสี่ยงสูง มีมาตรการในการช่วยเหลือหากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ มีการรักษาความลับของผู้เข้าร่วมวิจัย การรักษาความลับ เช่น หากทำวิจัยกับคนที่ใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารต้องใช้ล่าม การรักษาความลับจึงต้องให้ล่ามรักษาความลับด้วย แบบสอบถามหรือแบบเก็บข้อมูลไม่ทิ้งเรี่ยราด และไม่เปิดเผยให้กับผู้อื่น ถ้าถ่ายภาพที่เห็นใบหน้า วีดีโอ หรือคลิป ต้องตกลงกับเจ้าของภาพในทุกกรณี เช่น การเอาไปลงในบทความ หนังสือ หรือการนำเสนอ คณะกรรมการจะให้ความสำคัญว่าท่านเขียนงานวิจัยอย่างไรที่มองให้เห็นการลดความเสี่ยงได้

หากโครงการวิจัยใดที่มีของที่ระลึก หรือค่าเดินทาง หรือค่าเสียเวลา ให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องชี้แจงรายละเอียดดังกล่าวลงในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยด้วย ซึ่งผู้วิจัยต้องระบุว่าของที่ระลึกคืออะไร หรือหากเป็นการมอบเงิน ค่าเสียเวลาหรือค่าเดินทางก็จะต้องระบุจำนวนเงินให้ชัดเจน อนึ่ง กรณีที่เป็นการมอบเงินให้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยควรหลีกเลี่ยงคำว่า “ค่าตอบแทนการเข้าร่วมโครงการวิจัย” เพราะ คำว่า “ค่าตอบแทน” ย่อมมีนัยที่สื่อถึงการให้เงินมาสร้างแรงจูงใจหรือเป็นการจูงบุคคลให้มาเข้าร่วมโครงการวิจัยซึ่งขัดต่อหลักการเคารพในบุคคล (Respect for Person) สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องอธิบายในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย คือ การแจ้งให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทราบถึงสิทธิในการถอนตัวออกจากโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา และต้องระบุว่า การถอนตัวนั้นจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทั้งสิ้น เช่น ท่านสามารถถอนจากการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ได้ทุกเมื่อ และสามารถกระทำได้โดย อิสระ และการออกจากโครงการวิจัยนี้จะไม่มีความกระทบใด ๆ ต่อผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย เป็นต้น (เจนวิทย์ นวลแสง, 2561)

3. เอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Informed Consent Form) กระบวนการขอความยินยอม (พรณแห มโหสวริยะ และ ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต 2563 อ้างอิงจาก ชุศรีพิศลบุตร, 2552) การเชิญชวนให้เข้าร่วมกระบวนการวิจัย (Requirement Process) ต้องระบุวิธีการที่จะเข้าถึงประชากร ตัวอย่าง ที่เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย ที่จะเชิญชวนให้เข้าร่วมการวิจัย สถานที่เวลาที่ดำเนินการกระบวนการเข้าถึงอย่างละเอียด ถ้ามีการสื่อสารโดยการช่วยประชาสัมพันธ์ โปรดระบุว่า มีและแนบประกาศเชิญชวนมาด้วย การขอความยินยอมเข้าร่วมวิจัยเป็นการระบุต่อเนื่องกับกระบวนการเชิญชวนให้เข้าร่วมการวิจัยถ้าไม่ต่อเนื่องต้องระบุว่า มีระยะเวลาดำเนินการเท่าใด ดำเนินการอย่างไร ใครเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ข้อมูลเพื่อขอความยินยอม มีเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย มีหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วม

การวิจัย โดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ การขอความยินยอมกระทำต่อผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตรง ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยนั้นอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป มีสติสัมปชัญญะปกติ ไม่เจ็บป่วยด้วยโรคทางจิตมีสติปัญญาบกพร่องแต่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง การทำวิจัยในกลุ่มประชากรที่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 7 ปี ผู้วิจัยสำหรับผู้ปกครองให้ผู้ปกครองยินยอมอายุ 7-12 ปี ผู้วิจัยต้องทำเอกสารชี้แจง 2 ฉบับฉบับง่ายใช้ภาษาให้เหมาะสมกับวัยให้เด็กแสดงความยินยอมพร้อมใจโดยอาจให้เด็กทำเครื่องหมายหรือลงนามและบัตรสำหรับผู้ปกครองทำเป็นเอกสารชี้แจงผู้ปกครองของเด็กที่เข้าร่วมวิจัยอายุ 13-17 ปี ผู้วิจัยสามารถให้ผู้เข้าร่วมวิจัยอ่านเอกสารข้อมูลฉบับเดียวกับที่เตรียมไว้สำหรับผู้ปกครองของผู้เยาว์และให้ผู้เยาว์ลงนามในเอกสารฉบับเดียวกันกับผู้ปกครองของผู้เยาว์ อายุ 18 ปี ขึ้นไป ใช้ฉบับทั่วไปไม่ต้องมีฉบับที่ให้ผู้ปกครองลงนาม กรณีผู้เข้าร่วมวิจัยมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป แต่ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง อาทิ เจ็บป่วยทางจิตหรือมีสติสัมปชัญญะบกพร่อง ควรดำเนินการเช่นเดียวกับผู้ร่วมผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีอายุระหว่าง 13-17 ปี

เอกสารสำหรับการขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์ ผู้วิจัยต้องเขียนให้สมบูรณ์ ชัดเจน มีเนื้อหาไม่เพียงพอ ส่งผลให้คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มีข้อมูลที่เพียงพอ สำหรับรับรองจริยธรรมในมนุษย์สำหรับโครงการวิจัยที่ยื่นขอ

บทสรุป

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Ethics in Human Research) ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมทั่วไป (Ethical Principles) เป็นที่ยอมรับและยึดถือ เป็นแนวทางปฏิบัติสากล ซึ่งหลักการทั้งสามมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ซึ่งเป็นอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งกำหนดหลักการสำคัญสามประการ ประกอบด้วย หลักความเคารพในบุคคล (Respect for Person) หลักคุณประโยชน์ไม่เป็นโทษ (Beneficence and Non-Maleficence) และหลักความยุติธรรม (Justice) และต้องดำเนินการระบวนการวิจัยตามแผนการวิจัยที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด เพื่อให้โครงการวิจัยเป็นไปตามหลักจริยธรรมที่ดีและมีความน่าเชื่อถือทางวิชาการ

นักวิจัยทางการศึกษาจึงควรตระหนักและให้ความเคารพในเรื่องของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ นำหลักการดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปตามหลักจริยธรรมพื้นฐาน (Ethical Principles) การนำเสนอโครงการวิจัย (Research Protocol) เพื่อขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ได้อย่างถูกต้อง ขอบด้วยเหตุผลทางจริยธรรม มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ อันจะส่งผลให้งานวิจัยนั้นมีความน่าเชื่อถือ และผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้รับการปกป้องสิทธิและความเป็นอยู่ที่ดีตลอดโครงการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- เจนวิทย์ นวลแสง. (2561). จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์กับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. *วารสารการเมืองการบริหารและกฎหมาย*, 10(2), 131-155.
- พรรณแข มไหสวริยะ และ ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต. (2563). *เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการการบริหารการศึกษาเรื่องทิศทางการวิจัยและจริยธรรมการวิจัยในคนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา*. 19-20 กันยายน 2563 ณ หอประชุมนานาชาติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 มหาวิทยาลัยนอร์ท- เชียงใหม่, คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท- เชียงใหม่.

ประกาศ กพอ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560 (2560, 31 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 265 ง. หน้า 43.

ประกาศ กพอ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560 (2563, 23 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 147 ง 23 มิถุนายน 2563.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย กระทรวงสาธารณสุข. (2563). การขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย กระทรวงสาธารณสุข. เชียงราย: กระทรวงสาธารณสุข.